

LAUKAAN KIRKONKYLÄN KESKUSTAN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Sisällysluettelo

1.	LÄHTÖKOHDAT	2
1.1	Suunnittelualue	2
1.2	Alueen muita suunnitelmia	2
1.3	Nykytilanne	3
2.	TAVOITTEET	3
2.1	Yleistä	3
2.2	Suunnittelukilpailua edeltäneet vaiheet	3
3.	KESKUSTAN KEHITTÄMISEN SUUNNITTELUKILPAILU	3
3.1	Kilpailun tarkoitus ja kulku	3
3.2	Kilpailuehdotukset	4
3.3	Leipien heitto	4
4.	KEHITTÄMISSUUNNITELMA	5
4.1	Kilpailutyön kehittäminen	5
4.2	Työpajat	5
4.3	Suunnitelmakartta	6
4.4	Täydennysrakentaminen	7
4.5	Liikenne	10
4.5.1	Seututie	11
4.5.2	Laukaantie	12
4.6	Maisema ja ulkoilu	14
4.6.1	Kirkkopuisto	16
4.7	Valaistus	17
4.8	Uusi tori	20
4.9	Elinkeinoelämä	23
5.	JATKOTOIMENPITEET	24
5.1	Vaiheistus	24
LIITE 1	Suunnitelmakartta 1 : 2000	

Raportin kartat/kuvat

Ramboll Finland Oy
Laukaan kunta

Raportin valokuvat

Ramboll Finland Oy 2015

Ramboll Finland Oy
Pakkahuoneenaukio 2
PL 718

33101 Tampere
www.ramboll.fi

Kuva 1: näkymäkuva keskustaän lännestä päin katsottuna

1. LÄHTÖKOHDAT

Laukaan kirkonkylän keskustan kehittämissuunnitelman laatiminen ja sitä edeltänyt suunnittelukilpailu käynnistettiin talvella 2015. Kilpailun jatkotyönä laadittu kehittämissuunnitelma on tehty kunnan johdolla konsulttityönä. Suunnittelijana on toiminut Ramboll Finland Oy projektipäällikkönä ja pääsuunnittelijana Mikko Siitonen, suunnittelijoina ja asiantuntijoina Maija Kovari, Jouni Lehtomaa, Kirsikka Siik, Leena Manelius, Kaisa Rantee, Hanna Herkkola, Juho Suolahti, Ida Montell, Mikko Peltonen, Petteri Laamanen ja Kai Hakala. Laukaan kunnan ohjausryhmään ovat kuuluneet Mari Holmstedt sekä Outi Toikkanen.

Kirkonkylän keskustan kehittämishanke on saanut rahoitusta Keski-Suomen liiton kehittämiserästä.

1.1 Suunnittelualue

Suunnittelualue käsittää taajaman kaupallista keskusta, ns. keskuskolmiota, keskustan eteläpuoleista kerros- ja pientaloaluetta sekä seututie 637 länsipuoleista kaupan ja julkisten palvelujen aluetta. Suunnittelualueen kokonaispinta-ala on noin 36 ha.

1.2 Alueen muita suunnitelmia

- Kirkonkylän yleiskaava, Keski-Suomen lääninhallitus 13.12.1994
- Laukaan kunnan asemakaavayhdistelmä
- Laukaan kunnan maankäytön rakennemalli, ehdotus 30.4.2015
- Laukaan keskustan kehittäminen, ideointivaiheen tulokset 13.1.2015, Sweco Oy

Kuva 2: ote osoitekartasta - suunnittelualue rajattu sinisellä

1.3 Nykytilanne

Laukaan kirkonkylän taajama on rakentunut Vuojärven ja Saraveden väliselle alueelle vanhan Pellosniemen pappilan maille. Kirkonkylän keskuksen ympärille levittyy laajoja pientaloasuinalueita. Vuojärven itäpuolelta kiertää Jyväskylätie (st 637), joka jakaa keskusta-alueen vanhempaan itäpuoleen ja uudempaan länsipuoleen. Ydinkeskusta sijaitsee seututien itäpuolella.

Kirkonkylän on kasvanut nopeasti viime vuosikymmeninä maaseutupaikasta yli 5 000 asukkaan taajamaksi. Keskustaajaman voimakas rakentuminen on toteutunut erityisesti 1990- ja 2000-luvuilla, jona aikana taajaman alueelle on muuttanut yli 1 000 asukasta.

Laukaan kirkonkylän taajamakuva on epäyhtenäinen, hieman sekava ja autoliikennettä suosiva. Kirkonkylän pääraitin, Laukaantien, taajamakuva hallitsee leveä katutila ja mittavat pysäköintialueet. Taajamassa on eri-ikäistä ja eri käyttötarkoituksessa olevaa rakennuskantaa sekoittuneena. Kerrostalo- ja pientaloasuminen hallitsevat ydinkeskustaa, jolloin liiketoiminnalle ja elinkeinoelämälle ei ole jäänyt riittävästi tilaa ja toimintaedellytyksiä. Kevyen liikenteen yhteydet ovat epäyhtenäisiä ja liikenneturvallisuus kaipaa parantamista.

2. TAVOITTEET

2.1 Yleistä

Laukaan kirkonkylän keskusta on muodostunut nopeasti pienestä maaseutupaikasta taajamasta kasvavan ja kehittyvän kunnan hallinnon ja palvelujen keskuksiksi. Nopeasta kasvusta on seurannut hajanainen, hieman sekava ja rakennuskannaltaan epäyhtenävä taajamakuva, joka kaipaa selkeyttämistä ja samalla profiilin nostoa.

Laukaan kunnanvaltuusto hyväksyi tammikuussa 2014 uuden kuntastrategian Laukaa – Sydäntä ja elinvoimaa. Strategiassa on otettu kantaa kunnan taajamakeskustojen ydinkeskustojen kehittämiseksi mm. yritysten investointihalukkuuden ja liike-

talouden näkökulmasta. Myös kuntatalouden näkökulma tulee esiin täydennysrakentamisen muodossa; taajamakeskuksia pyritään elvyttämään hyödyntäen olemassa olevaa infrastruktuuria, jolloin mahdollistetaan paikallisen palvelutarjonnan elinvoimaisuus ja vastataan ikääntyvän väestön asumisen tarpeeseen.

Keskustan kehittämissuunnitelman tavoitteen on tehdä koko naisvaltainen ja pitkän aikavälin suunnitelma keskusta-alueen kehittämiseksi. Suunnitelmalla tavoitellaan taajama-kuvallisesti yhtenäistä, houkuttelevaa ja viihtyisää kaupan ja asumisen ympäristöä, jossa on huomioitu erityisesti elinkeinoelämän näkökulma.

Suunnitelma toimii tausta-aineistona keskustan yleis- ja asema-kaavoja laadittaessa sekä muissa keskusta-alueelle tehtävissä kehittämistoimenpiteissä.

2.2 Suunnittelukilpailua edeltäneet vaiheet

Syksyn 2014 aikana kunta järjesti kaksi ideointitilaisuutta, joista vastasi Sweco Oy. Ensimmäinen 26.11.2014 järjestetty tilaisuus oli suunnattu keskusta-alueen yrittäjille ja toimijoille. Toinen 27.11.2014 järjestetty tilaisuus oli kaikille kuntalaisille avoin.

3. KESKUSTAN KEHITTÄMISEN SUUNNITTELUKILPAILU

3.1 Kilpailun tarkoitus ja kulku

Kilpailun tarkoituksena oli löytää Laukaan kirkonkylän keskustaan parhaiten soveltuva idearikas, kokonaisvaltainen ja pitkäkestoinen suunnitelma keskusta-alueen kehittämiseksi. Kilpailussa tarkasteltiin ydinkeskustaa maankäytön, elinkeinoelämän, toimintojen ja kuntatalouden näkökulmasta.

Kilpailuun kutsuttiin neljä valintakriteerit täyttäneitä osallistumishakemuksen jättäneitä ehdokasta. Osallistumishakemusten perusteella neljä toimistoa kutsuttiin varsinaiseen suunnittelu-

kilpailuun. Kutsutut toimistot olivat: FCG Suunnittelu Oy, Serum arkkitehdit, A-Konsultit Oy ja Ramboll Finland Oy Tampere.

Ramboll Finland Oy:n ehdotus "Leipien heitto" voitti suunnittelukilpailun. Palkintolautakunnan puheenjohtajana toimi kunnanjohtaja Jaakko Kiiskilä ja sihteerinä kavasuunnittelija Outi Toikkanen. Muut lautakunnan jäsenet olivat ylikomisario Veikko Stolt, Laukaan Yrittäjät ry:n puheenjohtaja / yrittäjä Aki Teiskonen, Jyväskylän kaupungin asemakaava-arkkitehti Mari Raekallio, tekninen johtaja Janne Laiho, kaavoitusjohtaja Mari Holmstedt, elinkeinoasiamies Seppo Niskanen, va. katurakennusmestari Kalevi Lahtonen ja suunnitteluinsinööri Ari Heikkinen.

3.2 Kilpailuehdotukset

Voittajatyön "Leipien heitto" laatija oli Ramboll Finland Oy pääsuunnittelijana arkkitehti SAFA Mikko Siitonen. Toiselle sijalle sijoittui "Erbe" -niminen työ, jonka laati Serum Arkkitehdit Oy pääsuunnittelijana arkkitehti SAFA Sami Heikkinen. Kolmanneksi tuli "Kaksoiskylä" (A-Konsultit Oy) ja neljänneksi "Täyttä laukkaa" (FCG Suunnittelu Oy).

3.3 Leipien heitto

"Leipien heitto" -kilpailuehdotuksessa Laukaan keskustan ydinalueen rakennetta ja asemaa kirkonkylän keskiönä korostetaan uusilla keskustakortteleilla, jotka poikkeavat muotokielellään ja omaleimaisuudellaan ympäröivistä korttelialueista. Leipien Heitto -nimi viittaa keskustan toiminnallisiin kiintopisteisiin, joilla keskustan erillään olevat toiminnot sidotaan mielenkiintoisesti toisiinsa. Kirkonkylän keskusta tiivistyy uuden torin ympärille. Tilaratkaisut ovat joustavia, julkiset ja yksityiset palvelut täydentävät ja tukevat toisiaan. Ydinkeskustaa täydennetään merkittävimmin seututien itäpuolella, mutta länsipuolen kehitys saadaan sidottua ydinkeskustaan mukaan luomalla seututie 637 ympäristöstä bulevardimainen väylä, jolla ajonopeuksia hidastetaan.

Kuva 3: "Leipien heitto" -kilpailuehdotuksen suunnitelmakartta

4. KEHITTÄMISSUUNNITELMA

4.1 Kilpailutyön kehittäminen

Ramboll Finland Oy:n voittanutta ehdotusta pidettiin kehittämissuunnitelman jatkosuunnittelun pohjana, jota täydennettiin mm. muista kilpailutöistä kerätyillä ideoilla ja ohjausryhmän kommentteilla. Jatkotyössä painotettiin vuorovaikutteisuutta, ja kehitysideoita haettiin myös kuntalaisille ja yrittäjille järjestetyissä työpajatilaisuuksissa. Yksittäisten osa-alueiden ja detajien tasolla kehittämissuunnitelmaa tarkennettiin alkuperäisestä kilpailuehdotuksesta.

4.2 Työpajat

Kehittämissuunnitelmaan liittyen järjestettiin työpajatilaisuudet sekä kuntalaisille että yrittäjille. Asukastyöpajaan kutsuttiin avoimella lehtikutsulla, yrittäjien tilaisuuteen kutsut lähetettiin suoraan yrittäjille. Asukastyöpajaan saapui 12 osallistujaa. Yrittäjätyöpajaan osallistui 11 henkilöä.

Asukastyöpajan teemoina olivat 1) Maisema ja taajamakuva, 2) Liikenne asuminen ja rakentaminen, 3) Laukaan imago

Yrittäjätyöpajan teemoina olivat 1) Kauppa, palvelut ja yritystilat, 2) Liikenne asuminen ja rakentaminen, 3) Laukaa osana Jyväskylän kaupunkiseutua ja imagokysymykset

Kooste työpajojen tuloksista osa-alueittain on esitetty harmais-
sa laatikoissa.

Kuvat 4 ja 5: Äänestystä ideakuvien äärellä asukastyöpajassa (vasen kuva). Mikko Siitonen (Ramboll Finland Oy) kertoo suunnitelmaluonnoksesta yrittäjätyöpajassa (oikea kuva).

Liikenne, asuminen ja rakentaminen

Houkutteleva ja omaleimainen kirkonkylän keskusta muodostuu värikkäistä ja ilmeikkäistä uudisrakennuksista historiaa ja ympäröivää luontoa unohtamatta. Kirkonkylän jo olemassa olevat helmet, kuten kirkko, on nostettava esiin. Liikenteellisesti Laukaantien kehittäminen yhteiskäyttökätkatuna saa kannatusta, mutta Matkahuollon sijaintia tulee vielä tarkastella.

Laukaan imago

Sekä asukkaat että yrittäjät olivat yhtä mieltä siitä, että keskusta kaipaa kehittämistä ja profiilin nostoa. Laukaan vahvuuksina pidetään mm. luonnonläheisyyttä, kauneutta, vesistöjä, liikuntamahdollisuuksia ja maalaismaisuuksia, jotka kaikki haluttiin säilyttää myös kuntakeskusta kehitettäessä. Satama-alueen ja keskustan tulisi olla paremmin myös ulkopaikkakuntalaisten löydettävissä ja yhteistyötä esimerkiksi Peurungan kanssa toivottiin kehitettävän edelleen. Kehittämisessä toivottiin riittävän rohkeaa otetta: "Jos kerran tehdään, pitää uskaltaa olla rohkeaa". Iloa, elämää ja leikkisyyttä korostettiin keskustan brändämisessä, mutta imagosta haluttaisiin luoda Lasten Laukaan sijaan kaikkia ikäryhmiä puhutteleva, "Laukaa kaikille".

Kauppa, palvelut ja yritykset

Houkutteleva keskusta muodostuu ajattomista ja tyylikkäästä suunnitteluratkaisuista, pienistä persoonallisista liiketiloista ja ajanvieton mahdollistavista paikoista (tori ja puistot, harrastuspaikat, ravintolat ja kahvilat). Laukaa pystyy kilpailemaan ostospaikkana Jyväskylän kanssa mm. asiointin helppoudella ja turvallisuudella. Palveluiden keskittäminen torin ympäristöön ja liikekeskukseen on pääsääntöisesti kannatettavaa, mutta samanaikaisesti on varmistettava, että keskusta pysyy elävänä erityisesti torin ja sataman välisellä osuudella.

Maisema ja taajamakuva

Nykytilanteessa maisema- ja taajamakuvan positiivisiksi piirteiksi tunnistettiin keskustaa kehystävän selänteen ja kirkonmäen vehreys, katutilan puut, Osuuspankin kulma, jossa on sopivan vilkkaasti ihmisiä liikkeellä ja tunnelmaa luovat jouluvalot. Keskustassa viihtymistä lisääisivät kävelykatumaisten osuuksien, istuskelupenkien ja -terassien sekä hoidettujen istutusalueiden lisääminen, torikojujen selkeämpi sijoittelu keskeiselle alueelle sekä asfaltoitujen autovaltaisten kenttien vähentäminen. Puurakentamisen koettiin sopivan hyvin Laukaan keskusta-alueelle, mutta yli viiden kerroksen korkuisten rakennusmassojen tai tornimaisten rakennusten koettiin olevan liian kaupunkimaisia ja massiivisia.

4.3 Suunnitelmapaketti

Kuva 6: Kehittämissuunnitelman suunnitelmapaketti 1:4000

4.4 Täydennysrakentaminen

Täydennysrakentamisen suurin painopiste on uuden torin ympäristössä, Laukaantien varressa sekä Laukaantien ja Keskustien välisissä keskustakortteleissa. Tätä aluetta kehitetään kaupunkikuvallisesti korkeatasoisena, kävelypainotteisena alueena. Rakennukset rajataan pääosin katutilaan kiinni, jolloin taajamakuva kehitetään kaupunkimaisempaan suuntaan.

Keskustaa täydennetään kerrostalopainotteisesti ottaen huomioon nykyinen rakenne ja toiminnallisten kiintopisteiden yhteys toisiinsa. Virikkeitä sisältävää kävely-ympäristöä tuetaan avaamalla ja luomalla näkymiä, jotka johdattavat kulkijaa eteenpäin paikasta toiseen ja saavat välimatkat tuntumaan lyhyemmiltä. Korostamalla täydennysrakennusten yksityiskohtia ja huomioimalla rakennusten merkittävimmät julkisivut voidaan keskustan yleisilmettä parantaa pienilläkin täydennyksillä. Virikkeellinen keskusta-alue ei palvele ainoastaan laukaalaisia, vaan myös esimerkiksi vierasvenesatamassa pysähtyviä matkailijoita joiden toivotaan asioivan myös ydinkeskustassa.

Saraveden näkymiä ja satamatoimintojen läheisyyttä hyödynnetään tarjoamaan lapsiperheille uudenlaisen vaihtoehdon järvenrantatontille. Pistetalot ja kaupunkivillat ympäröivät sataman sekä rannan julkisia toimintoja. Rakennusten porrastaminen nousevaan rinteeseen takaa esteettömän järvinäkymän kaikista asunnoista. Pistetalot mahdollistavat järvinäkymistä nauttimisen myös viereisiltä kaduilta.

Täydennysrakentamisessa korostetaan pikkukaupungin mitta-kaavaa ja luodaan Laukaaseen oma muista kuntakeskuksista erottuva ilme. Rakentamisessa suositaan puupintoja, värikkäitä värejä, erilaisia kattokulmia, kattoterasseja ja parvekeratkaisuja. Värejä ja puuta voidaan käyttää julkisivuissa tai pienemmissä yksityiskohdissa. Tärkeitä näkymäpäätteitä korostetaan julkisivujen erikoiskäsittelyillä tai muusta rakennuksesta poikkeavilla yksityiskohdilla. Kerrostalorakentaminen on pääosin 4-5 kerroksista lukuun ottamatta yksittäisiä 6 ja 7 kerroksisia maamerkkirakennuksia. Korttelirakennetta monipuolistetaan sopivissa kohdissa 2-3 kerroksisilla kytketyillä kaupunkipientaloilla, jotka voivat muodostaa kerrostalojen kanssa myös yhteisiä korttelipihoja ja taloyhtiöitä.

RINNE
Kohti pohjoista nousevalle rinteelle mahdollistetaan uutta asumista.

YDINKESKUSTA
Ydinkeskustaa kehitetään kaupunkikuvallisesti korkeatasoisena, kävelypainotteisena alueena. Sekä liiketoiminnan, että asumisen mahdollisuudet lisääntyvät. Seututien toisella puolella sijaitseva osa kaupallista keskustaa laajenee.

VUOJÄRVEN RANTA-ASUMINEN
Täydentyä nykyisessä mittakaavassaan.

KESKUSTASOLU
Keskustan asuinalueita täydennetään etenkin sen länsilaidalla.

SAIRAALAN ALUE
Sairaalan alue täydentyä uudella rakentamisella.

KUNNALLISTEN PALVELUJEN ALUE
Kirjaston ja työväenopiston yhteys säilytetään, ja niiden välistä näkyvyyttä parannetaan. Yhteydet kouluihin säilyvät nykyisillä paikoillaan.

KIRKONMÄKI
Kirkonmäen puustoa karsitaan siten, että kirkko on nähtävissä kaikkialta keskustasta. Reitti kirkolta kohti keskustaa ja satamaa kunnostetaan ja maisemoidaan.

RANNAN PISTETALOT
Rantaan toteutetaan kolme uutta kerrostalokorttelia, joista avautuu näkymät satamaan.

SÄTAMA-ALUE
Elävä satama-alue yhdistyy keskustaan ja rirkonmäkeen uudella torimaisella alueella keskustan risteyskohdassa.

PIENKERROSTALOT
ASEVELIKYLÄ / RIVITALOT
RINTAMAMIESTALOT
Keskustan eteläpuolisia asuinalueita täydennetään maltillisesti ja vaihteittain, olemassaolevan rakennuskannan mittakaavaa kunnioittaen.

Kuva 7: Kehittämissuunnitelman aluerakenne

Esimerkkejä asemakaavoituksessa käytettävistä kaavamääräyksistä, joilla varmistetaan kehittämissuunnitelman laadullisten tavoitteiden toteutuminen:

ASUIN-, LIIKE- JA JULKISET RAKENNUKSET

*Uudisrakennusten tulee julkisivuiltaan, värykseltään ja katto-
muodoltaan olla kortteleittain yhteensopivia, mutta yksilöllisiä
erityisesti julkisivujen väryksen osalta.*

*Uudisrakennusten tulee olla julkisivuiltaan ja rungoltaan pääosin
puuta. Julkisivumateriaalien ja detaljoinnin tulee olla viimeistel-
tyä.*

*Julkisivujen väryksessä tulee käyttää keskivahvoja sävyjä.
Vierekkäisissä rakennuksissa tulee käyttää toisistaan poikkeavia
värisävyjä.*

*Julkisivuissa ei saa olla pitkiä ikkunattomia pintoja. Mikäli 1. ker-
rokseen sijoitetaan varastoja tai autopaikkoja, tulee julkisivujen
olla myös näiltä osin ilmeeltään ja laatutasoltaan rakennukseen
sopivia.*

*Katutason kerroksen julkisivu tulee toteuttaa kaupunkikuvaa
elävöittäviä toimintoja hyödyntäen. Katutason julkisivussa tulee
käyttää muista kerroksista poikkeavaa materiaalia tai värytystä.*

KATOKSET JA VARASTOT

*Katoksissa ja varastoissa tulee olla loiva lapekatto. Kattokalte-
vuuden ja päätyjen mittasuhteiden tulee olla yhtenäiset ja julki-
sivujen materiaalin ja väryksen tulee olla yhteensopivia.*

PIHA-ALUEET

*Tontteja ei saa aidata rakenteellisilla aidoilla meluaitoja lukuun
ottamatta.*

Pihoille tulee istuttaa korkeaksi kasvavia puita.

*Piha-alueiden tulee liittyä luontevasti ympäristön maastoon ja
rakenteisiin.*

*Toisiinsa rajautuvilla tonteilla tulee piha-alueet suunnitella ja ra-
kentaa yhtenäisiksi.*

Seututien puoleinen huoltopiha tulee aidata ja maisemoida.

SARALINNA
kehittyvä ja laajentuva kulttuuri- ja tapahtumapalveluiden paikka

KIRJASTO kaupunkilaisten olohuone

KUNTATALO
Palvelut liikerakennuksen katutasossa muodostavat yhdessä kirjaston ja Saralinnan kanssa kuntapalveluiden keskittymän

VUOJÄRVEN RANTA
Ranta-alue maisemoidaan, ja keskustan kehittyessä se muodostaa läntisen pääteen keskustan läpi kulkevalle reitille.

Kuva 8: Kehittämissuunnitelman toiminnalliset kiintopisteet

KIRKKO
Kaupungin maamerkki näkyy eri osiin, ja on hyvin savutettavalla liikenteellä.

KESKUSTA
Kävelypainotteinen ydinkesku runsaasti erilaisia yrittämisen j puitteita.

SATAMA-ALUEEN AUKIOT
Viihtyisä tila muodostaa linkin keskustan väille, sekä johdatt.

SATAMAN VAPAA-AJAN ALUE
Vilkas satama-alue toimii kesä kohtauspaikkana sekä matkail että paikallisille.

MAISEMAN JA KAUPUNKIKUVAN JATKUMO

Keskustaan on suunniteltu toisiinsa yhdistyvien maisemien jatkumo, jossa yksi houkutteleva kaupunkikuvallinen elementti johdattaa seuraavaan. Maisemalliset elementit koostuvat kolmen eri tekijän yhdistämisestä.

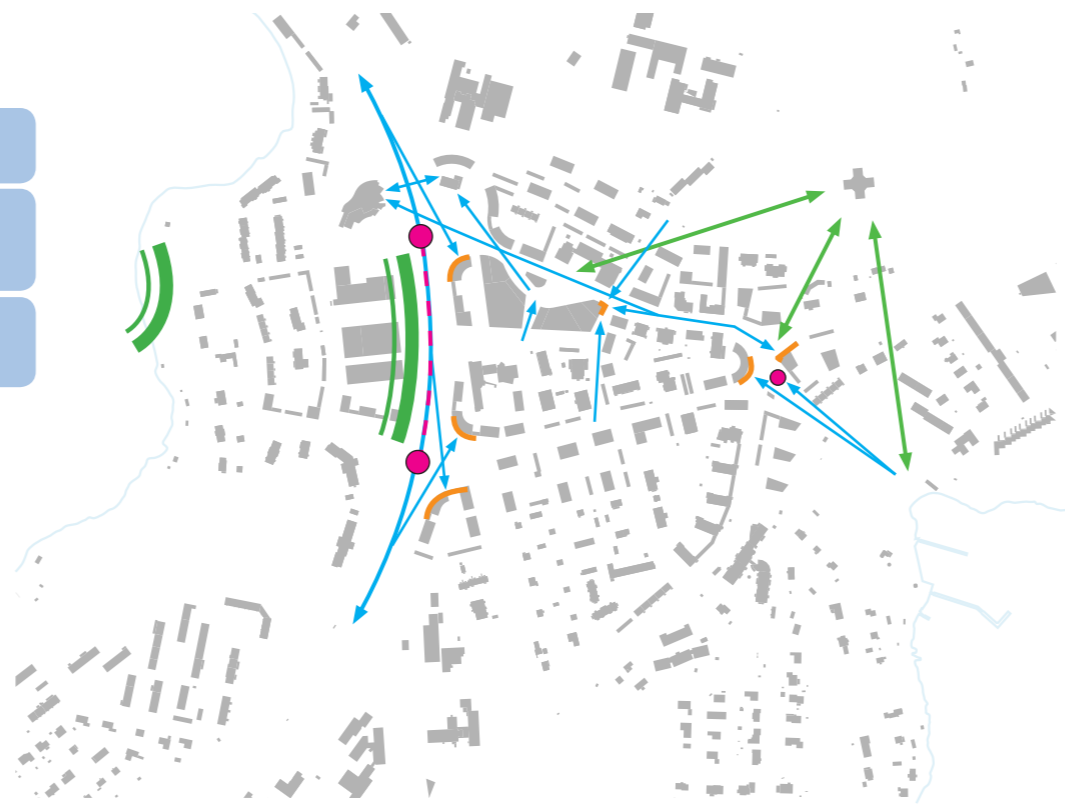
- 1 Ensimmäinen tekijä ovat huolellisesti valitut, kauas näkyvät julkisivut, joita sijaitsee paitsi seututien varrella, myös satamassa, sekä linja-autoaseman kohdalla.
- 2 Toinen kaupunkikuvallinen lautekijä ovat istutukset ja maisemanhoito, joiden avulla vahvistetaan kirkon näkymistä keskustassa, sekä kehitetään työväentalon ja kirjaston ympäristön maisemaa. Istutuksilla kehitetään myös Vuojärven julkista ranta-alueita, sekä seututien länsilaitaa, joka muodostaa rauhallisen parin tiivistyväälle, kaupunkimaiselle itälaidalle.
- 3 Kolmas kaupunkikuvallinen kiintopisteen muoto on julkinen taide, jota toteutetaan huolellisesti valittuihin kohtiin ilmentämään Laukaan identiteettiä kaupungin saapumisalueilla – satamassa, sekä kiertoliittymien muodostamilla saapumisalueilla.

KAUPUNKIKUVALISET KIINTOPISTEET

- taideteospari, joka yhdistää kiertoliittymät ja juhlistaa saapumisen kaupunkiin
- taideteos
- korkealaatuinen julkisivun käsittely

NÄKYMÄT JA MAISEMAT

- kiintopisteiden väliset näkymät
- kirkon näkyminen keskustan alueella
- tiealueen laidan sekä julkisen rannan maisemointi istutuksin

Kuva 9: Kehittämissuunnitelman kaupunkikuvalliset kiintopisteet

4.5 Liikenne

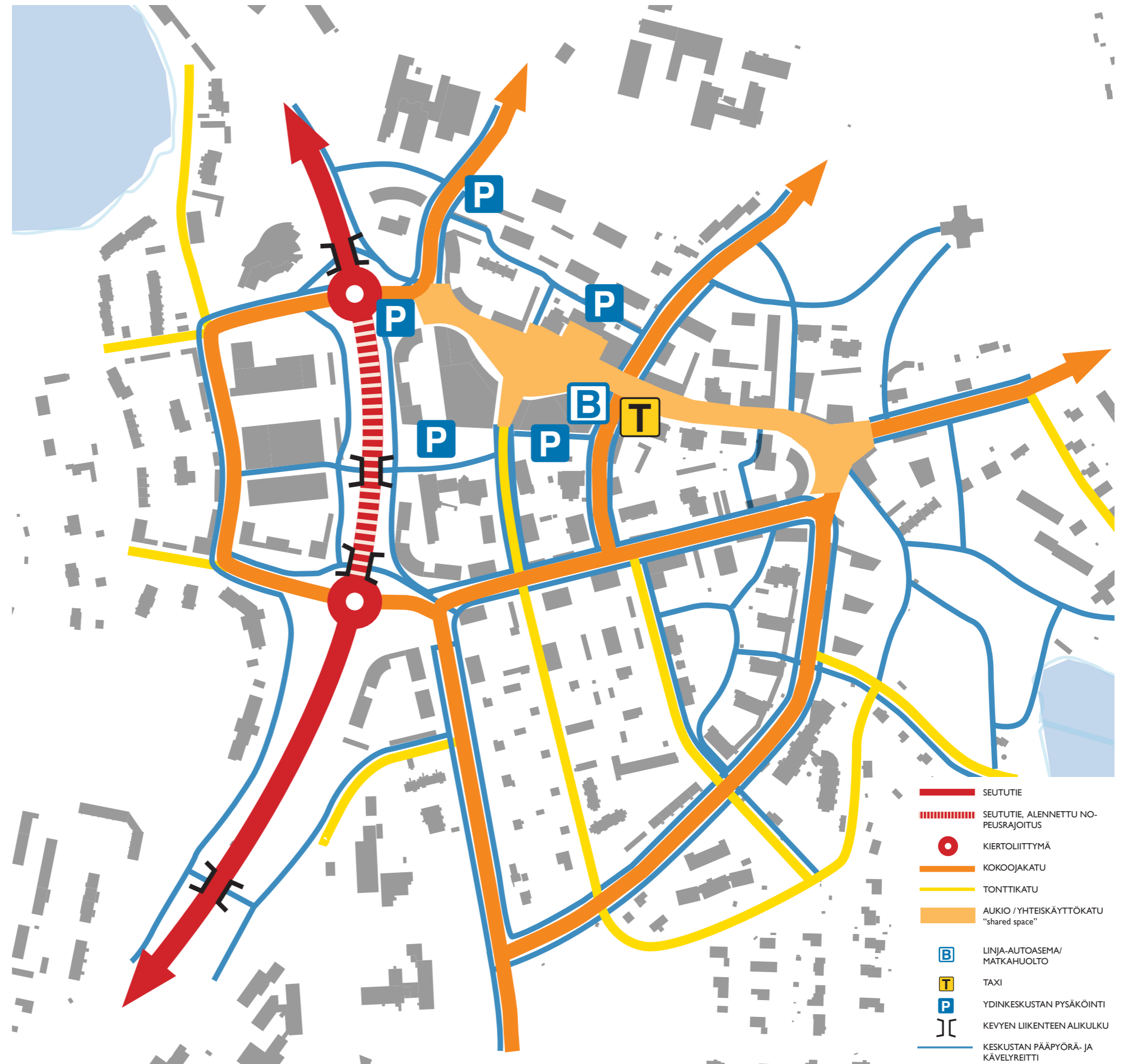
Laukaan kirkonkylä on helposti saavutettavissa niin autolla, joukkoliikenteellä kuin kävelen ja pyöräillenkin. Kirkonkylän sisäinen liikkuminen nojautuu yhä enemmän kävelyyn ja pyöräilyyn.

Keskustan tärkeintä kauppakatua, Laukaantietä kehitetään keskeisenä kävelyn ja pyöräilyn reittinä. Laukaantien katutilaa muutetaan kävelypainotteiseksi Saravedentien ja Saralinnantien välillä. Kävelypainotteisella kadulla autolla ajaminen tapahtuu kävelijöiden ja pyöräilijöiden ehdoilla, mikä antaa hyvät edellytykset oleskeluun sekä turvalliseen ja esteettömään liikkumiseen. Autojen ajonopeudet mukautuvat kävelijöiden ja pyöräilijöiden hitaampiin nopeuksiin ja kadun ylittäminen on matalien reunakivien takia helppoa missä kohtaa tahansa. Kaikki kulkumuodot liikkuvat samassa liikennetilassa eikä välikaistoja ole. Katupuiden lomaan on sijoitettu penkkejä, pyöräpysäköintipaikkoja ja muita kadun kalusteita. Ajoneuvoliikenne Jokiniementieltä ja Saravedentieltä ohjautuu Keskustien kautta Jyväskylän tielle.

Joukkoliikenteen solmupiste on sijoitettu kirkonkylän ytimeen Saratien varteen palveluiden läheisyyteen. Linja-autot seisahduttavat kahden linja-auton yhtäaikaisen pysähtymisen mahdollistavalle pysäkkilevennyksellä. Linja-autojen reitit järjestetään siten, että lähtö- ja määräpysäkki sijoittuvat samalle puolelle katua. Pysäkin yhteydessä on katos, liityntäpysäköintiä autoille ja polkupyörille sekä odotustila palveluineen myös sisätiloissa viereisessä liikekorttelissa. Taksien pysäköintipaikat sijaitsevat Saratiellä pysäkkejä vastapäätä.

Asiointi keskustassa tapahtuu pääsääntöisesti yhden pysäköintin periaatteella: auto pysäköidään keskustaan saavuttaessa ja matkaa jatketaan kävelen. Toimiakseen ratkaisu edellyttää, että parkkipaikat ovat helposti saavutettavissa päälähestymissuunnista ja sijaitsevat ydinalueen ympärillä. Liikenne pysäköintipaikoille ohjataan Jyväskylän tieltä kahden kiertoliittymän kautta. Kiertoliittymät ja kirkonkylän keskustatoimintojen näkyminen tielle houkuttelevat hiljentämään ajonopeutta Laukaan kohdalla.

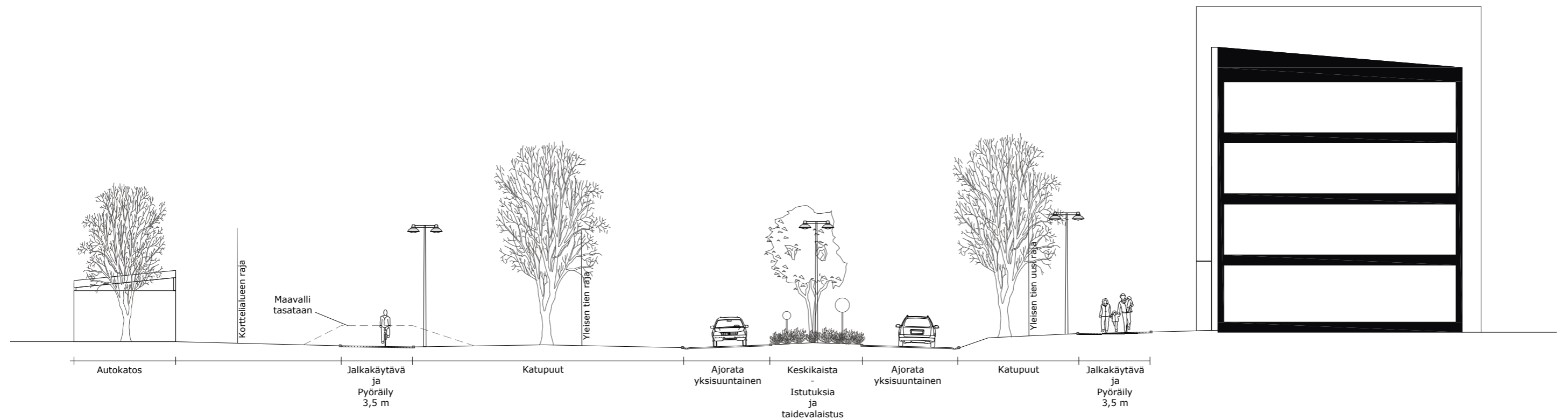
Kuva 10: Liikennekaavio 1:4000

- SEUTUTIE
- - - - - SEUTUTIE, ALENNETTU NO-PEUSRAJOITUS
- KIERTOLIITYMÄ
- KOKOOJAKATU
- TONTTIKATU
- AUKIO / YHTEISKÄYTTÖKATU "shared space"
- B LINJA-AUTOASEMA/ MATKAHUOLTO
- T TAXI
- P YDINKESKUSTAN PYSÄKÖINTI
- | | KEVYEN LIIKENTEEN ALIKULKU
- KESKUSTAN PÄÄPYÖRÄ- JA KÄVELYREITTI

4.5.1 Seututie

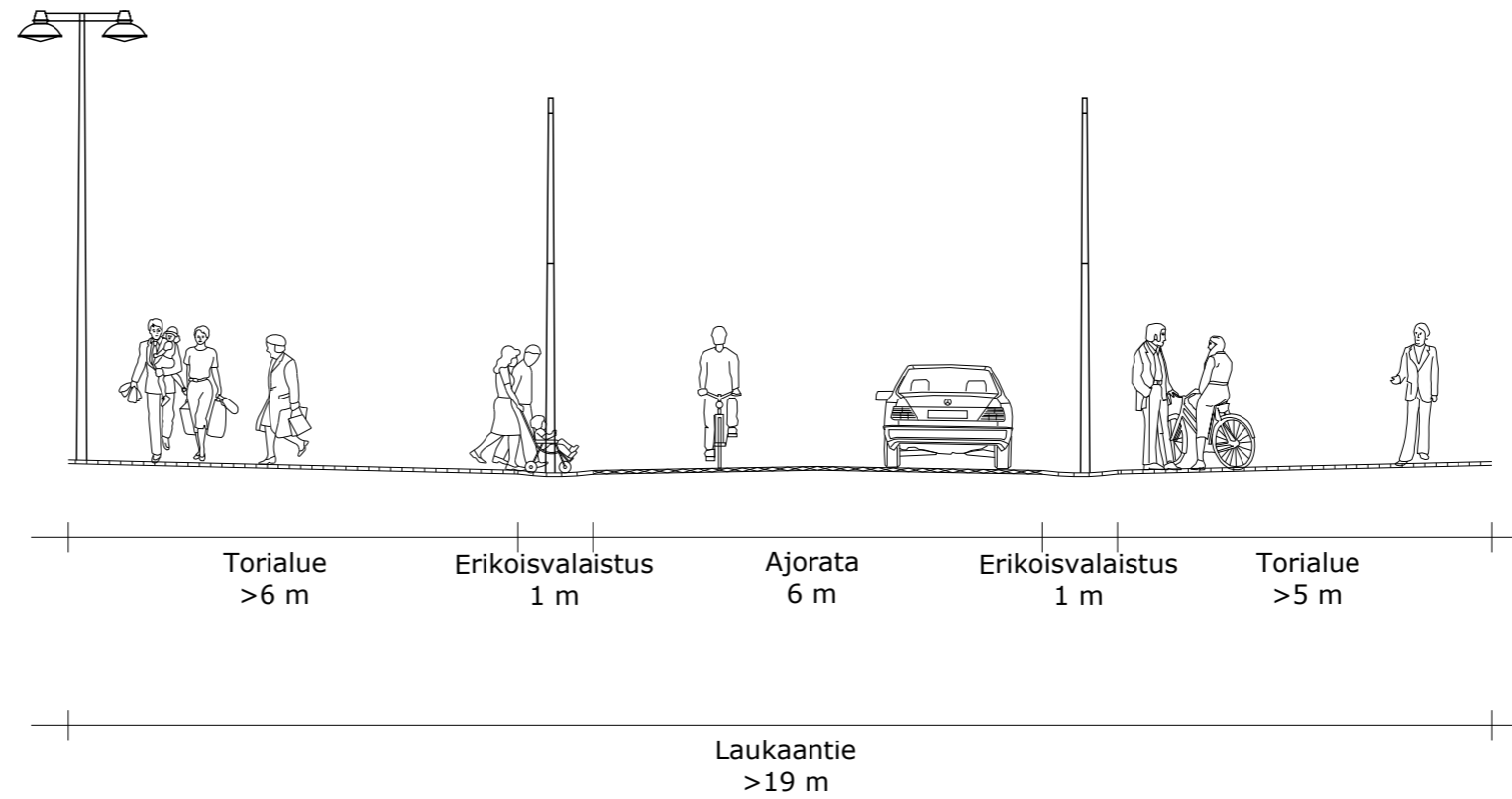
Vaikka ydinkeskustaa täydennetään merkittävimmin seututien itäpuolella, madalletaan valtiollisen tien aiheuttamaa estevai-
kutusta hidastamalla kiertoliittymien välisen osuuden nopeuk-
sia. Näin länsipuolen kehitys saadaan sidottua ydinkeskustaan
mukaan. Kevyen liikenteen alikulkuyhteyksiä täydennetään kol-
mannella alikulkuyhteydellä, joka sijoittuu nykyisten alikulkujen
välimaastoon. Suurempien kaupan yksiköiden ulkotilojen jäsen-
telyyn ja rajaamiseen seututien puolella kiinnitetään erityistä
huomiota.

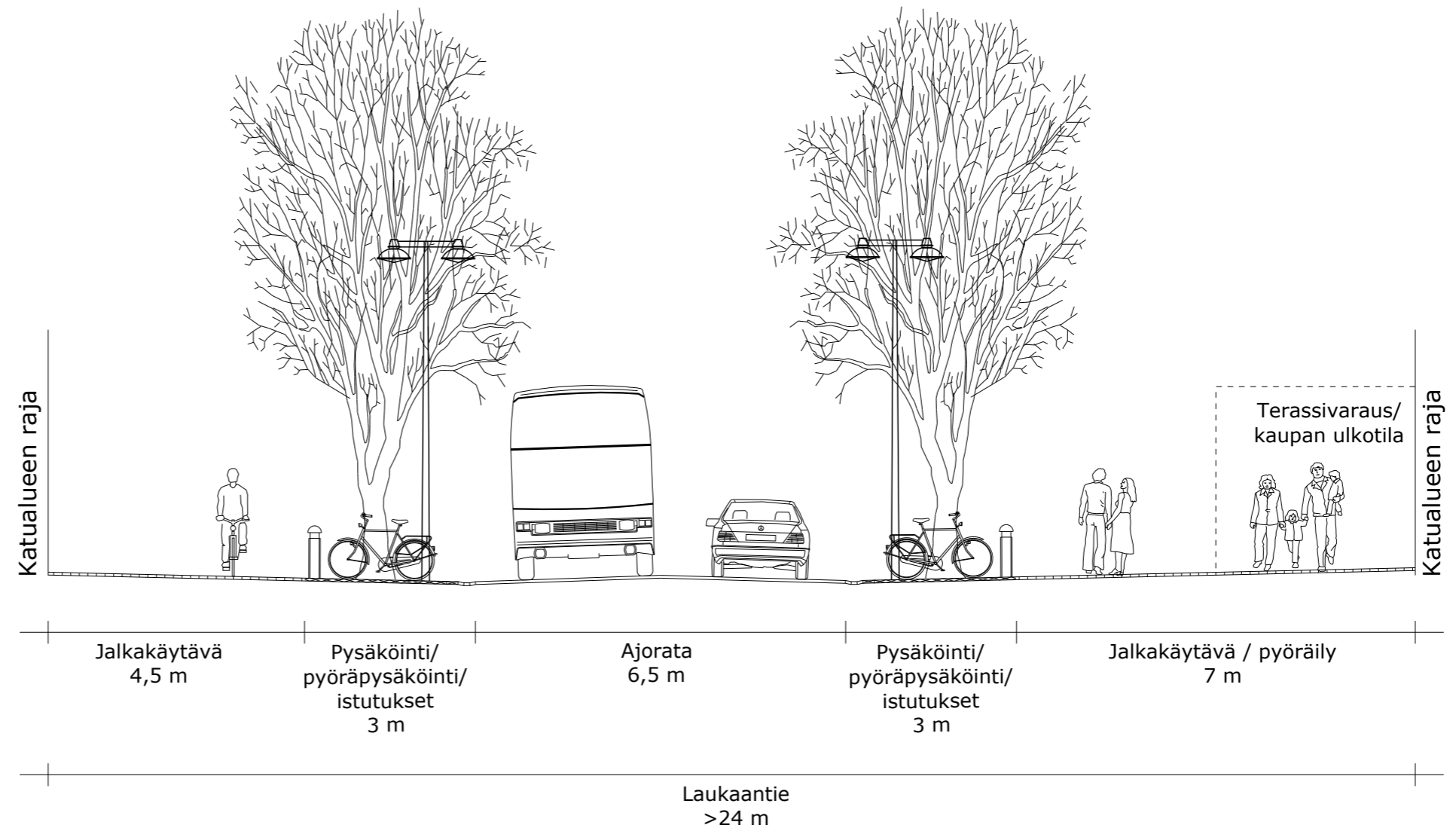
Kuva 11: seututien periaatepoikkileikkaus 1:200

4.5.2 Laukaantie

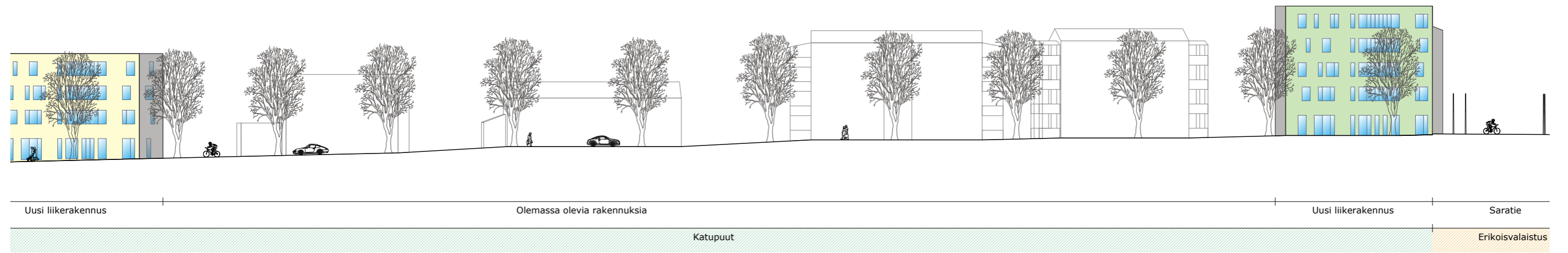
Jokiniementie
-
Saralinnantie

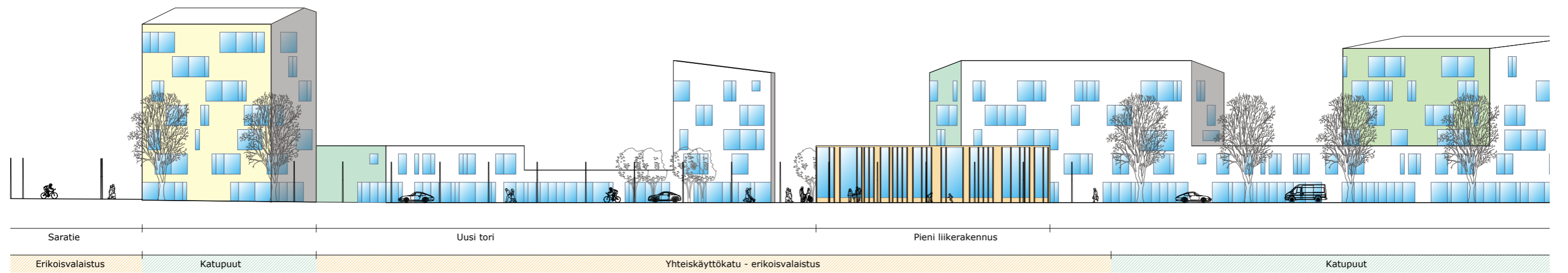
Saravedentie
-
Jokiniementie

Kuva 12: Laukaantien periaatepoikkileikkaukset 1:100

Kuva 13: aluejulkisivu Laukaantielle - Saratien itäpuoli 1:500

Kuva 14: aluejulkisivu Laukaantielle - Saratien länsipuoli 1:500

4.6 Maisema ja ulkoilu

Ydinkeskustassa ei ole montaakaan rakennettua puistoa tai viheraluetta, joten jo olemassa olevia Kaaripuistoa ja satamapuistoa tulee kehittää mahdollistamaan erilaiset ulkoaktiviteetit ja tapahtumat. Näiden lisäksi kirkon mäelle rakennetaan uusi kirkkopuisto monipuolistamaan keskustan oleskeluun tarkoitettuja viheralueita. Muilta osin ydinkeskustassa panostetaan katuvihreään ja sujuviin ulkoilyyhteyksiin ympäröiville alueille.

Keskustan pääkokoojakatuja korostetaan katupuilla. Puiden ja kasvillisuuden avulla tuodaan keskustaan myös väriä ja kausittain vaihtelevia tunnelmia. Laukaantien isojen katupuiden lajikkeena käytetään vaahteraa - *Acer platanoides* (voimakas syysväri ja kaunis kellanvihreä kevätukinta) ja maapeitepensaina lamoherukkaa - *Ribes glandulosum* (voimakas oranssinkeltainen syysväri). Torialueen pienempinä kukkivia pikkupuina käytetään esimerkiksi suomenpihlajaa - *Sorbus hybrida* (kaunis valkoinen kukinta ja syksyllä keltaiset lehdet sekä punaiset marjat).

Seututien keskustan hitaan liikennöinnin osalla puulajikkeena käytetään esimerkiksi rauduskoivua - *Betula pendula* (kestävä peruspuu, jota Laukaassa käytetään keskustassa muutenkin paljon) sekä keskikaistalla pylväshaapa - *Populus tremula 'Erecta'* (näyttävä erikoispuu, joka korostaa tien hitaampaa taideosiota).

Kuva 15: ulkoilu- ja viherkaavio 1:4000

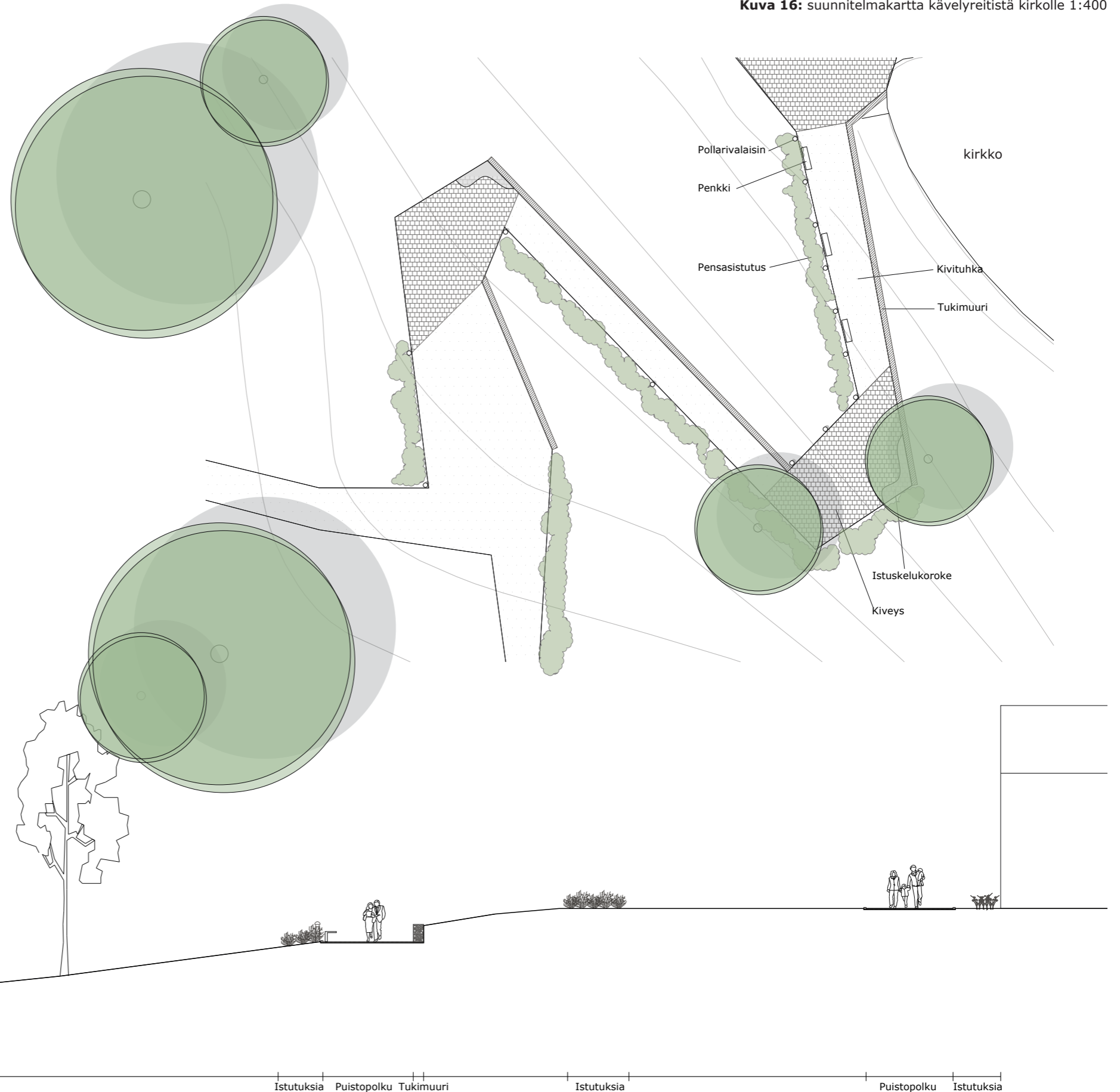

Kuva 16: suunnitelmakartta kävelyreitistä kirkolle 1:400

4.6.1 Kirkkopuisto

Kirkonkylän arkkitehtonisen helmen, J. C. L. Engelin suunnitteleman empire-tyylisen kirkon, näkyvyys keskustaan on olematon kirkonmäen puuston takia, joten mäkeä maisemoimalla luodaan muistuma entisajan puuttomasta kirkonmäestä. Samalla arvokas rakennus nostetaan takaisin maisemadominantiksi ja osaksi kävelyakselia.

Engelintien päädyn lampi yhdistetään osaksi maisemointia ja uutta kirkkopuistoa, johon yhdistetään myös jalankulun reitti Laukaantien ja Saravedentien risteyksestä. Näin keskustan suunnasta kirkkoon saapuvien kävelymatkaa juhlaivoitetaan maisemareitillä, joka maisemoidaan rinteeseen kohdevalaisimilla ja ympäristörakentamisella kuten tukimuureilla.

Kuva 17: periaatepoikkileikkaus kirkkopuistosta 1:200

4.7 Valaistus

Keskustan yleisvalaistukseen suositellaan valkoista valoa tuottavaa energiatehokasta LED-valaistusta värilämpötilaltaan 4000K. Valkoisen valon värinöisto on paljon parempi, kuin suurpaine-natriumlamppujen keltaisen valon.

Kohde- ja julkisivuvalaistuksessa, sekä taidevalaistuksessa voidaan käyttää myös hyvän värinöiston omaavia monimetallivalaisimia kuten LED-valaisimiakin.

Valaisinten pylväskorkeudet valitaan teiden ja katujen valaistusluokkien mukaan valaistuslaskelmiin perustuen. Puistoissa ja kevyen liikenteen väylillä suositellaan 5-6 m pylväskorkeutta. Katualueilla pylväskorkeudeksi suositellaan 8-12 m, kadun leveydestä, pylväsvälistä ja käytetystä valasintyyppistä (valonjako) riippuen.

Seututien liikenneympyröihin ja niiden väliselle tieosalle toteutetaan taideteoskokonaisuus, joka herättää osoittaa seututien hitaan ajonopeuden välin sekä kertoo Laukaan keskustan läsnäolosta. Torialueella Laukaantietä reunustaa erikoispylväsvalaisimet, jotka tuovat tunnelmaa torialueelle. Sekä torin valaisimet että seututien taidevalaisimet toteutetaan LED-tekniikalla, jolloin valaisinten värejä voidaan käyttää kausi- tai teemavalaitukseen kuten jouluvalaistukseen.

Kirkolle johtava puistoreitti valaistetaan tunnelma- ja erikoisvalaisimilla. Kulkureitin tukimuureihin yhdistettävällä taidevalaistuksella luodaan vaikuttava saapumisreitti kirkonmäelle. Myös kirkon kohdevalaistukseen ydinkeskustan suuntaan kiinnitetään huomiota.

Kuva 18: valaistuskaavio 1:4000

Kuva 19: seututien kiertoliittymiin ja niiden väliselle tiealueelle toteutetaan valotaideteos, joka korostaa keskustajaksoa. Taideteoksen värejä voidaan käyttää kausi- tai teemavalaistukseen kuten jouluvalaistukseen.

4.8 Uusi tori

Torin ympäristön täydennysrakentaminen poikkeaa muusta keskustan rakentamisesta osoittaen selkeästi ydinkeskustan keskipisteen. Toimintojen keskittäminen tiiviille alueelle lisää keskustan vetovoimaa ja tuo riittävästi asiakasvirtoja kivijalkamyymälöille. Laukaantie joustavana ja hitaan liikkumisen yhteiskatuna (shared space) tukee torialueen monipuolista käyttöä tarjoten torille laajentumistilaa tapahtumasta ja tarpeesta riippuen.

Toriaukioon rajautuvien rakennusten alimmat kerrokset toteutetaan mahdollisimman avoimina välttämällä suuria yhtenäisiä umpinaisia seinäpintoja. Oleskelualueiden lähellä ja torin keskelle rakennettavassa paviljonkirakennuksessa suositetaan puupintoja.

Kuva 20: torialue 1:500

Kuva 21: ideakuva torialueesta

4.9 Elinkeinoelämä

Yksi merkittävimmistä käynnissä olevista kaupan muutoksista on digitalisoituminen, joka vaikuttaa vahvasti vähittäiskaupan kehitykseen. Kivijalkakaupat eivät katoa, mutta niiden on uudistettava konseptejään. Liiketilojen koot ovat yleisesti pienentymässä ja erilaiset ”tilaa ja nouda” -palvelut ovat yleistymässä. Työtilojen osalta digitalisoituminen vaikuttaa positiivisesti Laukaan kaltaisen kunnan asemaan. Kun työnteon paikan merkitys vähenee, vähentää se myös pendelöintitarvetta kotikunnasta suurempiin kaupunkeihin. Työnteko siirtyy osin koteihin ja niiden lähellä sijaitseviin kahviloihin ja ns. co-working-tiloihin, joista maksetaan käytön mukaan. Tämä lisää päiväväestön määrää Laukaassa ja vaikuttaa positiivisesti mm. ravintoloiden lounaskysyntään ja kaupallisten palveluiden kysyntään, kun työmatkojen yhteydessä Jyväskylästä tehtävät ostokset vähentyvät. Kuluttajien vaatimusten kasvaessa pelkkä ostosten tekeminen ei enää riitä kuluttajille mielekkääksi vapaa-ajan vieton tavaksi vaan ostosalueilta on löydyttävä muitakin virikkeitä. Ostoksia tehdään entistä enemmän muun vapaa-ajan vieton lomassa. Kaupunkikeskustojen arvostus on jälleen nousussa ja kaupunkien ulkopuolella sijaitsevien kauppakeskusten ja suurmyymälöiden sijaan asiointi on jälleen osin siirtymässä takaisin keskustoihin, joiden palvelutarjonta on perinteisestikin ollut monipuolinen.

Suunnitelmassa kirkonkylän kaupallinen konsepti muodostuu monipuolisista ruokaan ja päivittäisasiointiin liittyvistä palveluista. Keskustasta löytyvät monipuolisesti ruokakaupat, torikojut, kahvilat ja ravintolat, päivittäispalvelut (verkkokaupan noutopisteet, pesula, julkiset palvelupisteet) sekä myös päivittäistavarakaupan erikoisliikkeet (Alko, leipomo). Erikoiskaupan osalta tarjonta on nykyistä monipuolisempi ja muodostuu sekä paikallisten yrittäjien myymälöistä että muutamista ketjumyymälöistä. Kohtaamispaikkoina toimivat julkiset ulkoalueet sekä harrastustilat täydentävät keskustan kaupallista konseptia ja lisäävät syitä asioida keskustassa.

Keskustan liiketilojen tilaratkaisut ovat joustavia ja mahdollistavat kaupan konseptien kehittymisen ja sen mukaan erilaisten toimintojen sijoittumisen tiloihin. Keskustan nykyisen K-marketin ja S-marketin tilalle rakennetaan vaihteittain nykyistä

suuremmat kaupalliset kokonaisuudet, jotka mahdollistavat päivittäistavarakaupan laajentumisen lisäksi myös mm. erikoistavarakaupan, kaupallisten ja julkisten palveluiden ja ravintoloiden sijoittumisen ydinalueelle niiden yhteyteen. Liiketilat sijaitsevat katutasossa ja avautuvat suoraan katutilaan: torille on myös sijoitettavissa mm. ravintoloiden terasseja ja muita liiketiloja tukevia julkisia toimintoja. Liiketilojen lisäksi sijoituu yläkerrokseen toimitilaa ja asumista. Kunnantalolta siirtyvät toiminnot sijoitetaan torialueen ja kirjaston välimaastoon kauppakeskuksen toiseen kerrokseen. Näin julkiset ja yksityiset palvelut täydentävät ja tukevat toisiaan ja kauppakeskuksen pitkäaikainen varma vuokralainen helpottaa investointipäätöksen tekemistä. Suunnitelmassa on huomioitu vaihteittainen toteutus: nykyiset päivittäistavarakaupat voivat toimia koko rakentamisen ajan ensiksi nykyisissä tiloissa ja siirtyä rakentamisen edetessä uusiin tiloihin.

Kirkonkylän rakenteellista uudistamisprosessia on tuettava myös muilla toimenpiteillä, kuten yrittäjien välisen yhteistyön vahvistamisella, keskustan palveluiden yhteismarkkinoinnilla ja ympärivuotisten tapahtumien tuottamisella. Myös esimerkiksi kirkonkylän brändikäsikirjan ja verkkopalveluiden luominen ovat toimenpiteitä, joita kannattaa harkita ja jotka tähtäävät erityisesti matkailijoiden houkuttelemiseen. Sekä rakenteelliset että muut kevyemmät toimenpiteet tähtäävät positiiviseen kehityskierteeseen, joka ruokkii itse itseään.

5. JATKOTOIMENPITEET

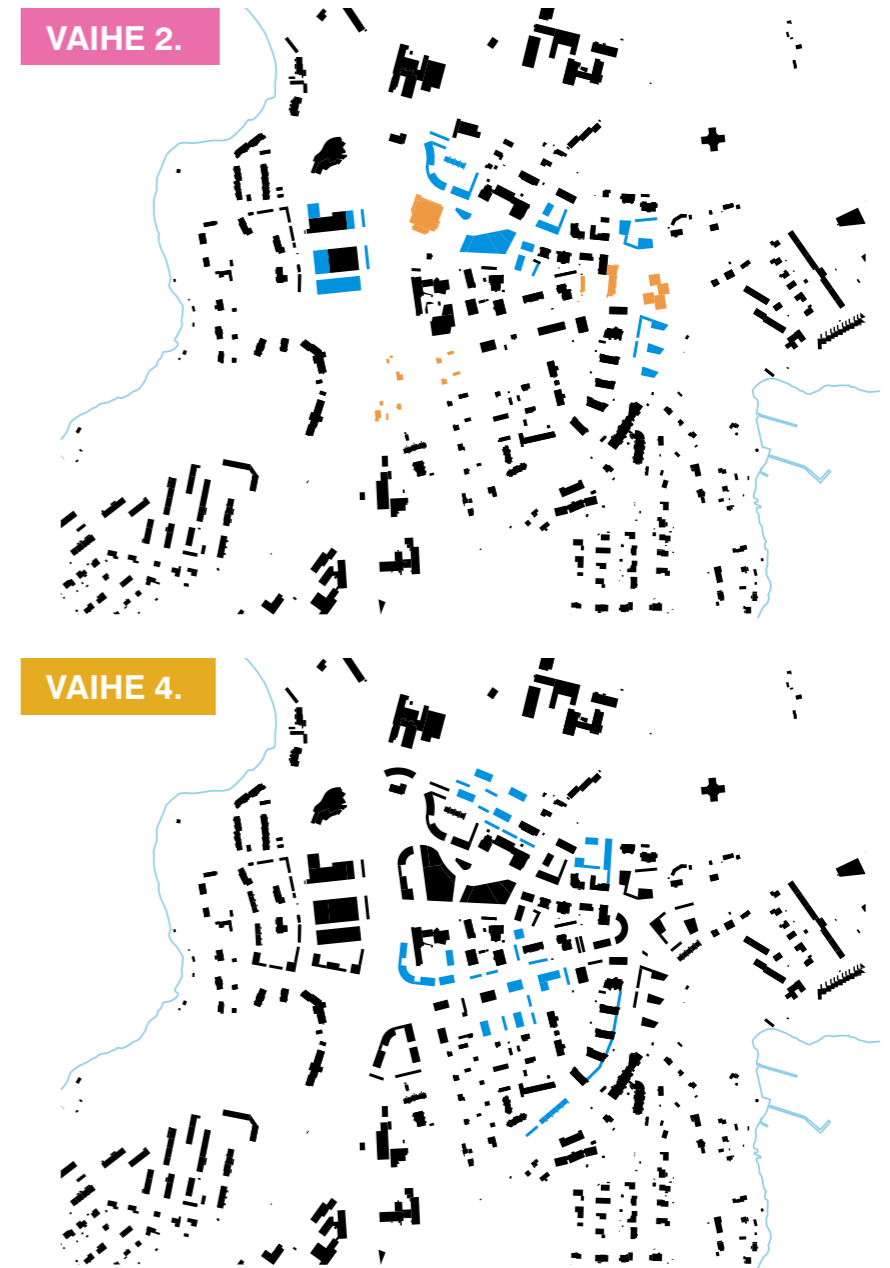
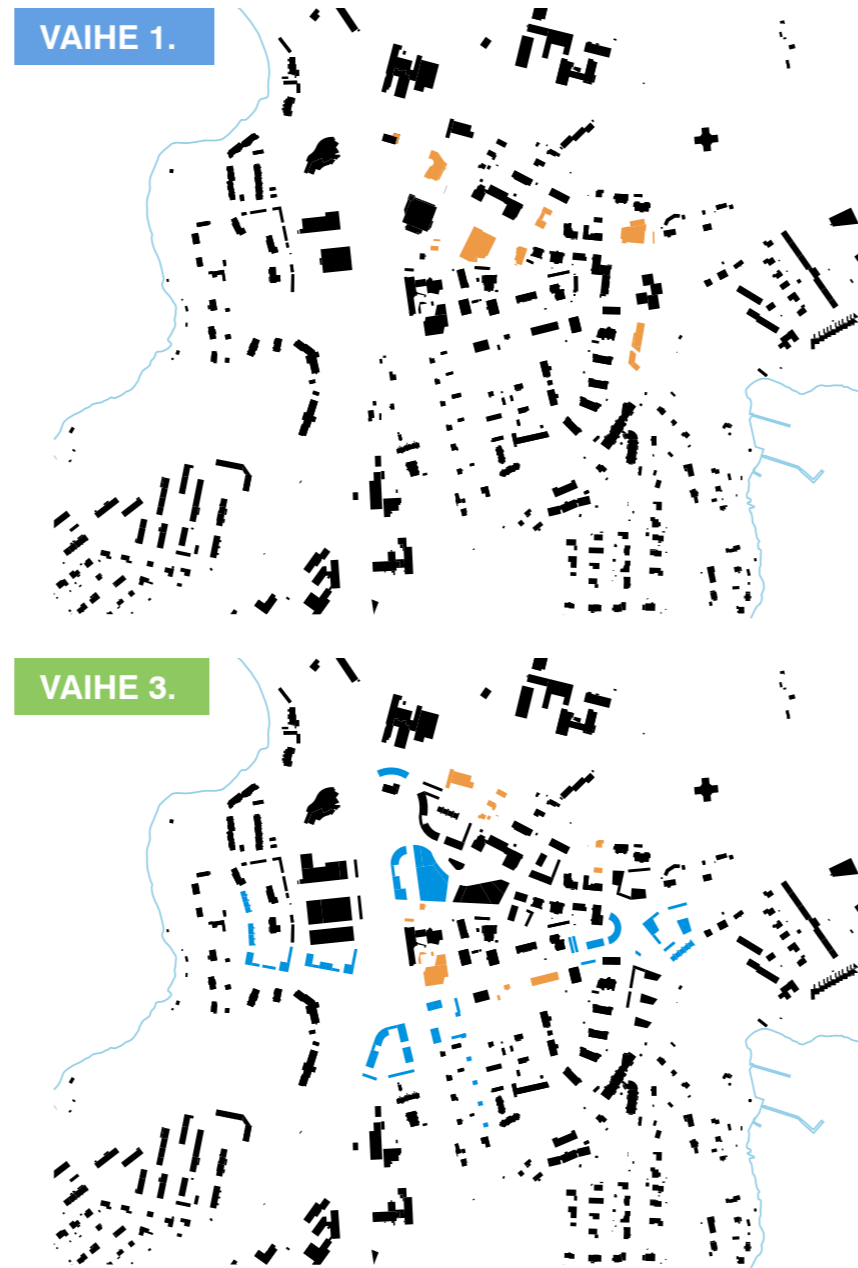
Kehittämissuunnitelman toteuttaminen edellyttää asemakaavan muuttamista ja tarkempia katu- ja korttelikohtaisten suunnitelmien laatimista. Kunnan toteuttamien alueiden rakentaminen tehdään vaiheittain sovittaen yhteen eri alueiden rakentaminen, mahdollisten kunnallisteknisten johtojen ja laitteiden uusimistarpeet sekä katujen kehittämiseen oleellisesti liittyvien kiinteistöjen kehittämissaikataulut.

Yksityisomisteisten kiinteistöjen kehittämissaikataulut riippuvat pitkälti kiinteistömistajien tahtotilasta. Kehityssuunnitelman mukaisissa asemakaavan muutoksissa osalla yksityisomistuksessa olevista kiinteistöistä tulee niiden asemakaavan mukainen käyttötarkoitus muuttumaan. Muutostilanteessa tulee tapauskohtaisesti tarkastella kunnan maapoliittisessa ohjelmassa sovitut periaatteita kiinteistön asemakaavan muutoksessa koituvasta arvonnoususta ja muutoksesta kunnalle aiheutuvien kunnallistekniikan kustannusten korvaamisesta. Jatkosuunnittelu ja toteutus edellyttävät kunnan ja kiinteistöosakeyhtiöiden välistä yhteistyötä ja neuvotteluja parhaasta kokonaisuudesta.

5.1 Vaiheistus

Keskustan tiivistävä ja eheyttävä täydennysrakentaminen on vaiheistuksen avulla mahdollista sovittaa sekä kasvavaan liiketilöiden tarpeeseen että väestömäärään, tarpeen mukaan jouduttaen tai jarruttaen kulloinkin seuraavan vaiheen toteuttamista. Vaiheet kohdistavat täydennysrakentamisen eri alueisiin kerrallaan.

Ensimmäisessä vaiheessa kehitetään etenkin Laukaantien keskijakson liiketoimintamahdollisuuksia, sekä toteutetaan osa uudesta ranta-asumisesta. Myös keskustan länsipuolen liikerakentamista täydennetään. Toisessa vaiheessa Laukaantien uudistuminen viimeistellään toteuttamalla suunniteltu täydennysrakentaminen tien molemmissa päissä – sataman, sekä kiertoliittymän läheisyydessä. Tämä lisää sekä asumisen, että liiketoiminnan mahdollisuuksia, ja kehittää satama-alueen yhteyttä keskustaan. Samalla täydennetään keskustan länsipuolen kortteleita sekä toteutetaan sairaalan alueen kerrostalokortteli.

Kuva 22: vaiheistuskaaviot

Kolmannessa vaiheessa eheytetään kortteleita ydinkeskustan laidilla, lisäten asumisen mahdollisuuksia kävelyetäisyydellä keskustan palveluista.

Oheisilla kartoilla kussakin vaiheessa toteutettava uusi rakentaminen on esitetty sinisellä. Keltaisella on esitetty purettavat rakennukset.

kortteli	talotyyppi	kerrokset	asuminen (k-m ²)	liiketila (k-m ²)	Autopaikat/asuminen	Autopaikat/kauppa	vaiheistus
1	keskustakortteli / liikerakentaminen	4-5 (5-7)	2 900	4 700	33	68	
2	keskustakortteli	4-5	2 850	400	32	8	
3	keskustakortteli	4-5	2 550	600	29	12	
4	rinnekortteli / lamellitalo	3-4	3 750		42		
5	rinnekortteli / pistetalo	4-5	3 400		38		
6	rantakortteli / pistetalo / kaupunkivilla	2, 5-6	5 000		47		
7	rantakortteli / terassitalo	4-5	4 200		40		
8	keskustakortteli	4	3 200	350	36	7	
9	täydennysrakennus / lamellitalo	4	2 500		28		
10	täydennysrakennus / pistetalo	3	3 000	450	23	9	
11	täydennysrakennus	2, 4-5	3 350	400	38	8	
12	täydennysrakennus / rivitalo	1	600		7		
13	hoivakortteli / lamellitalo	4-5	6 450		72		
14	keskustakortteli	4-5	6 550	150	73	3	
15	keskustakortteli / liikerakentaminen	4-5 (5-6)	6 900	5 900	77	85	
16	keskustakortteli	2, 4-5	7 120	1 300	58	26	
17	rinnekortteli / lamellitalo	3-4	5 800		65		
18	keskustakortteli / liikerakentaminen			1 000		20	
19	liikerakentaminen	4-5	2 850		32		
yhteensä			70 270	15 250			
asukkaita			1 600 - 2 000				

Kuva 23: rakeisuuskuva kehittämissuunnitelman lopputilanteesta